

# משך חכמה

פרשת שמיני פסקא כז-כח

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת הרב יצחק בירך דסקל

תשפ"א, גליון מס' תכט טל: 052-7611435 מייל: [y.b.daskal@gmail.com](mailto:y.b.daskal@gmail.com) כל הזכויות שמורות ©

[כז]

בכורות בתוספות דף מא, א ד"ה ה"ג גרב כו', לכן אמר, שבמילואים היה שוק מונף עם החלבים, והחזה היה מונף לבדו, והשוק היה נקטר לגבוה והחזה נאכלת. לכן אמר, כי חזה והשוק גם כן תאכלו, והשוק וגם החזה יניפו עם החלבים, ולא כמו במילואים. ויתכן, דאמרו בפרק גיד הנשה (חולין ז, ב) דגיד הנשה של עולה מעלהו למזבח וחולצו משום הקריבהו נא לפחתך (מלאכי א, ח), שגנאי הוא להביא ירך מפורעת למזבח (רשי, שם). וכפי הנראה, להניף לפני ה' גנאי להניף ירך מפורעת, גם כן אין ליטול טרם תנופה. וכן לאכילה, שהשוק מפורע מגיד הנשה כתב בסוף, משום שמחוסר עדיין תיקון לאכול, ודו"ק<sup>2</sup>.

דבמילואים השוק לא היה נאכל אלא נקטר, לכן מקדים חזה לאכילה שהוא כמו במילואים, ואף זו, היינו אף השוק שבמילואים הוא נקטר, לדורות הוא נאכל, ולא כמו במילואים.

ועוד יש לתרץ בדרך אחרת, דהנה מבואר בחולין (ז, ב) שכשמקריב אברי עולה לא היה חולץ את הגיד הנשה ומעלה את השוק למזבח, כיון שהוא מאוס לגבוה להעלות ירך מפורעת (רשי"י, שם), אלא היה מעלה את הירך שלמה ולאחר מכן חולץ ממנה על גבי המזבח את גיד הנשה. ועל פי זה יש לומר דגם להניף לפני ה' ירך מפורעת אין זה כבוד, אלא לאחר תנופה היה חולץ את גיד הנשה. לכן בפסוק יד דאירי מאכילת השוק והחזה, הקדים אכילת חזה לשוק, כיון שהחזה מוכן לאכילה אבל השוק צריך עוד לפרוע ממנו את גיד הנשה, שהרי בשעת ההנפה עוד לא חילץ ממנו את גיד הנשה. ובפסוק טו שמדבר מתנופה, מקדים שוק התרומה לחזה, ללמד שהשוק מוכן מיד להנפה, ואין צריך תיקון של פריעת הגיד להנפה, דאין פורעין את הגיד לפני התנופה, ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

<sup>2</sup> תמצית דבריו: הטעם שמקדים את החזה לשוק לענין אכילה, ואת השוק לחזה לענין תנופה - כיון שבמילואים החזה הונף לבדו, והשוק לא נאכל. לכן לדורות, כתוב בדרך לא זו אף זו, לא מיבעיא שהחזה באכילה כמו מילואים, אלא אף השוק, שבמילואים לא נאכל אלא נקטר, לדורות נאכל. ולא מיבעיא שוק, שבמילואים מונף עם החלבים, גם לדורות מונף עם החלבים, אלא אפילו החזה, שבמילואים מונף לבדו, לדורות הוא מונף עם החלבים. ויש עוד דרך לתרץ זאת, כמבואר בפנים.

(י, יד-טו) – (יד) וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמִקְוֹם טְהוֹר אֶתָּה וּבְנִיךָ וּבְנִיתֶיךָ אִתְּךָ כִּי חָקֶךָ וְחַק בְּנִיךָ נִתְּנוּ מִזְבְּחֵי שְׁלָמֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (טו) שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְחֲזֵה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי הַחֲלָבִים יִבְיֵאוּ לְהַנִּיף תְּנוּפָה לְפָנֵי ה' וְהָיָה לְךָ וּלְבְנִיךָ אִתְּךָ לְחֶק עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה':

מדוע מקדים את החזה לשוק לענין אכילה, ואת השוק לחזה לענין תנופה

(יד טו) ואת חזה התנופה ואת שוק התרומה כו'. שוק התרומה וחזה התנופה כו'. הנה דרך הכתוב לאמור לא זו אף זו, כמבואר

<sup>1</sup> [כז] (י, יד-טו) – (יד) וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמִקְוֹם טְהוֹר אֶתָּה וּבְנִיךָ וּבְנִיתֶיךָ אִתְּךָ כִּי חָקֶךָ וְחַק בְּנִיךָ נִתְּנוּ מִזְבְּחֵי שְׁלָמֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (טו) שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְחֲזֵה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי הַחֲלָבִים יִבְיֵאוּ לְהַנִּיף תְּנוּפָה לְפָנֵי ה' וְהָיָה לְךָ וּלְבְנִיךָ אִתְּךָ לְחֶק עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' ה"ע"כ. פסוקים אלו מדברים משלמים לדורות, אלא שפסוק יד מדבר מדין אכילה, ופסוק טו מדין תנופה. ומבואר, שחזה התנופה ושוק התרומה נאכל לכהנים, וכן מבואר ששוק התרומה וחזה התנופה מונפים יחד עם החלבים. אבל יש לדקדק, מדוע בפסוק יד מקדים באכילה את חזה התנופה לשוק התרומה, ובפסוק טו מקדים בתנופה את שוק התרומה לחזה התנופה. אבל הביאור בזה הוא, שדרך הכתוב לאמור בדרך לא זו אף זו, כמבואר בבכורות בתוספות דף מא, א ד"ה ה"ג גרב. והנה לענין תנופה, במילואים היה השוק מונף עם החלבים, אבל החזה היה מונף לבדו ולא הונף עם החלבים. ולענין אכילה השוק לא היה נאכל אלא נקטר עם החלבים ורק החזה נאכל, כדכתיב (ח, כה – כט) "וַיִּקַּח אֶת הַחֲלָב וְאֵת הָעֹלֶה וְאֵת כָּל הַחֲלָב אֲשֶׁר עַל הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְרַת הַקֶּבֶד וְאֵת שְׂפֵי הַפְּלִיָּה וְאֵת חֲלֻבְתֶּיהָ וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין: (כו) וּמִסַּל הַמִּצּוֹת אֲשֶׁר לְפָנֵי ה' לָקַח חֶלֶת מִצֶּה אַחַת וְחֶלֶת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרִקִּיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל הַחֲלָבִים וְעַל שׁוֹק הַיָּמִין: (כז) וַיִּתֵּן אֶת הַפֶּלַעַל עַל כַּפֵּי אֹהֶל וְעַל כַּפֵּי בְּנֵי וַיִּגַּן אֹתָם תְּנוּפָה לְפָנֵי ה': (כח) וַיִּקַּח מִשֶּׁה אֹתָם מִעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַ עַל הָעֹלָה מִלְּאִים הֵם לְרִיחַ נִיחַח אֲשֶׁה הוּא לַה': (כט) וַיִּקַּח מִשֶּׁה אֹת הַחֲזֵה וַיִּנְיֶהוּ תְּנוּפָה לְפָנֵי ה' מֵאֵיל הַמִּלְּאִים לְמִשֶּׁה הָיָה לְמִנְהָ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מִשֶּׁה" ע"כ.

לפיכך בפסוק טו שמדבר מדין תנופה, מקדים שוק לחזה, דלא רק שוק מונף עם החלבים כמו במילואים שהשוק מונף עם החלבים, אלא אפילו החזה שבמילואים הוא מונף בפני עצמו, לדורות הוא מונף עם החלבים, ומבואר פסוק טו. ובפסוק יד שמדבר מאכילה, מקדים חזה לשוק בדרך לא זו אף זו,



[כח]

# משך חכמה

פרשת שמיני פסקא כז-כח

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת הרב יצחק בירך דסקל

תשפ"א, גליון מס' תכט טל: 052-7611435 מייל: [y.b.daskal@gmail.com](mailto:y.b.daskal@gmail.com) כל הזכויות שמורות ©



[כח]

(י, יד) וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפֵה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמָקוֹם טְהוֹר  
אֶתְהוּ וּבְגִיד וּבְגִידֵי אֶתְךָ פִּי חֶקֶד וְחֶקֶד בְּגִיד נִתְּנוּ מִזְבְּחֵי שְׁלָמֵי בְּנֵי  
יִשְׂרָאֵל:

מדוע כתוב במקום טהור, וכי שאר קרבנות נאכלו במקום טמא

(י, יד) בְּמָקוֹם טְהוֹר<sup>3</sup>. אלא זו טהרה שאינה ממין טומאה לטהר  
מטומאת מצורע, לומר שיהיו נאכלים בירושלים (תורת כהנים

פרשה א, פרק א, פיסקא ט). פירוש, אף על גב דכל עירות  
המוקפות חומה מצורע משתלח מהם (כלים א, ז), זה דוקא  
מעשה דבדד ישב (ויקרא יג, מו), שלא ישבו שאר טמאים עמו,  
אבל אין זה מפני הטומאה. אמנם בירושלים אם נכנס שם מצורע  
לוקה (תוספתא כלים א, ח) משום לא יטמאו את מחניהם  
(במדבר ה, ג) מפני טומאתו, כמו שכתב רמב"ם בהלכות ביאת  
מקדש פרק ג הלכה ח עיין שם, ולכן כתוב (דברים יב, ו-ז)  
והבאתם שמה ואכלתם לפני ה' כו' את שלמיכם, הרי דנאכל לפני  
ה', וזה רק בירושלים. ואין כאן מקום להאריך<sup>4</sup>.

דטומאה, אבל מירושלים הוא מורחק מחמת קדושת ירושלים, לכן לוקה  
על טומאה דכתיב (במדבר ה, ב - ג) " (ב) צו את בני ישראל וישלחו מן  
המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש: (ג) מזכר עד נקבה תשלחו אל  
מחוץ למחנה תשלחוים ולא יטמאו את מחניהם אשר אני שכן בתוכם" ע"כ,  
וכן פסק הרמב"ם להלכה (ביאת המקדש ג, ח) וז"ל "וכן מצורע שנכנס  
לירושלים לוקה, אבל אם נכנס לשאר הערים המוקפות חומה אף על פי  
שאינו רשאי לפי שנאמר בדד ישב אינו לוקה" ע"כ.

ועל פי זה מיושב היטב כונת הספרא, דיאכל במקום טהור מטומאת מצורע  
הוא רק בירושלים, אבל שאר עירות המוקפות חומה אינם מקום טהור  
ממצורע, דאינם טהורות כלל, והמצורע משתלח מהם כדי שישב בדד, ורק  
מירושלים משתלח בגלל שהוא מקום טהור, לכן הא דכתיב יאכל במקום  
טהור היינו בירושלים, שהוא מקום טהור.

ובזה יתבאר הא דכתיב (דברים יב, ו - ז) " (ו) וְהִבְאֵתֶם שְׁמֵה עֲלֵתֵיכֶם  
וְזִבְחֵיכֶם וְאֵת מִעֲשֵׂוֹתֵיכֶם וְאֵת תְּרוּמַת יְדֵיכֶם וְנִדְרֵיכֶם וְנִדְבָחֵיכֶם וְכֹלֹת  
בְּקָרְבַּנְכֶם וְצֹאנְכֶם: (ז) וְאֶכְלֵתֶם שָׁם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם, הנה על ירושלים כתוב  
שהיא "לפני ה'", מבואר שרק בירושלים הוא נחשב לפני ה' ושאר עירות  
אינם לפני ה', ומבואר הכל בסייעתא דשמיא. [א. ה. ומפרשי הספרא נדחקו  
בהבנתו. ולפי דברי רבינו הכל מיושב ומבואר].

<sup>4</sup> תמצית דבריו: יש לדקדק, מדוע כתוב במקום טהור, וכי שאר  
קרבנות נאכלו במקום טמא. ועל פי ביאור חז"ל, הכונה שיאכל  
רק בירושלים, שהיא טהורה מטומאת מצורע. ואע"פ שמצורע  
משתלח מכל עירות המוקפות חומה, אין זה מטעם קדושתם,  
אלא כדי שישב בדד, לכן אינו לוקה על טומאה אם נכנס להם,  
אבל מירושלים משתלח בגלל קדושתה, נמצא, שרק לענין  
ירושלים שייך לומר טהור מטומאת מצורע.

<sup>3</sup> [כח] (י, יד) "וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפֵה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמָקוֹם טְהוֹר  
אֶתְהוּ וּבְגִיד וּבְגִידֵי אֶתְךָ פִּי חֶקֶד וְחֶקֶד בְּגִיד נִתְּנוּ מִזְבְּחֵי שְׁלָמֵי בְּנֵי  
יִשְׂרָאֵל" ע"כ. ויש לדקדק, וכי שאר הקרבנות נאכלו במקום לא טהור. וכבר עמדו  
בזה רבותינו בתורת כהנים וז"ל (פרשה א פרק א אות ט) "תאכל במקום  
טהור, א"ר נחמיה וכי הראשונים אינם במקום טהור, אלא זו טהרה שאינה  
ממין טומאה, לטהר מטומאת מצורע, לומר שיהיו נאכלים בתוך ירושלים"  
ע"כ. פשט התורה כהנים משמע, דהא דכתיב טהור, לא בא לומר ששאר  
הקרבנות נאכלו במקום טמא חלילה, אלא בא ללמד שאין לאכול את  
השלמים אלא בירושלים, שהוא מקום טהור מטומאת מצורע, שאסור  
למצורע להיות שם.

אבל יש לתמוה טובא, דהא תנן (כלים א, ז) "עירות המוקפות חומה  
מקודשות ממנה, שמשלחים מתוכן את המצורעים" ע"כ, אם כן כל ערי  
ישראל טהורות ממצורע, ואיך אמרו בספרא ללמד שנאכלים בתוך ירושלים  
ולא בשאר עירות. אבל הביאור בזה הוא, דהנה יש להקשות על הא דתנן  
דמצורע משתלח מכל עירות המוקפות חומה, דהא תניא בתוספתא (כלים  
פרק א הלכה ח) "נכנסו מצורעים לפני מן החומה לוקין את הארבעים"  
ע"כ וחומה היא רק בירושלים, ולא שאר עירות, מוכח דדוקא אם נכנס  
לירושלים לוקה, וזה סותר למתני' דכלים. כך הקשה הרמב"ם בפירוש  
משנה (כלים א, ח). ומבאר הרמב"ם, דבשאר עירות המוקפות חומה אינו  
לוקה, אבל הוא מורחק מהם מפני העשה דכתיב (ויקרא יג, מו) בדד ישב,  
אבל אם נכנס לירושלים לוקה מהכתוב (במדבר ה, ב) "צו את בני ישראל  
וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש", ולמדו חז"ל (פסחים  
סז, א) דמצורע משתלח מכל הג' מחנות, ועל פי זה יתבאר היטב.

דהנה גדר ההרחקה משאר עירות שונה מגדר ההרחקה מירושלים, דמשאר  
עירות אינו מורחק מפני שיש קדושה בעירות המוקפות חומה, אלא הוא  
מורחק מהם מסיבה אחת שצריך לישב בדד, לכן אינו לוקה על לאו